

československá psychologie

časopis
pro psychologickou
teorii a praxi

ČÍSLO 2
ROČNÍK XXX
1986

DO JUBILEJNÍHO ROČNÍKU

30. jubileum časopisu *Československá psychologie* je jedinečnou příležitostí k analýze výsledků dosavadní činnosti a ke vzpomínkám oživujícím hlavní mezníky cesty, kterou časopis ve svém vývoji prodělal. Zamysleme se tedy nad minulostí našeho časopisu, posuďme, jakou funkci plnil v životě československé psychologie v kontextu vývoje naší socialistické společnosti a vědní politiky KSČ a jaký byl jeho přínos pro rozvoj vědecké a praktické činnosti psychologie i společenské praxe.

Časopis *Československá psychologie* začal vycházet v r. 1957 na podnět Komise psychologie, která byla zřízena v prosinci 1955 při ČSAV. Tato komise tak splnila jeden ze svých základních úkolů — zajistit centrální publikační fórum pro československou psychologii. Časopis vzniká v období, kdy je v SSSR uzavřena diskuse o předmětu psychologie (závěry této diskuse přinesl časopis *Voprosy filozofii* v r. 1953 ve stati o vztahu mezi psychologií a fyziologií vyšší nervové činnosti, v němž je filozoficky a psychologicky nově interpretován pojem „subjektivního“ a psychické jevy jsou vysvětlovány v duchu učení I. P. Pavlova) a kdy po dvaceti letech začíná opět vycházet časopis *Voprosy psychologii* (1955).

U nás proběhla analogická diskuse o předmětu psychologie jen částečně, ale se sovětskou diskusí se mohli čeští a slovenští psychologové seznámit mj. prostřednictvím časopisu *Sovětská věda, Pedagogika-psychologie*. V letech 1951–55 informoval tento časopis odbornou veřejnost o formování psychologie na bázi marxistického vědeckého světového názoru a o jejím konstituování jako samostatném vědním oboru marxistické vědy, jak o to v diskusi psychologové usilovali. Výměna názorů v rámci zmíněné diskuse vedla posléze k novému pohledu na předmět psychologie, který z hlediska současného hodnocení představuje jeden z nejdůležitějších mezníků formování marxisticky podloženého metodologického přístupu ke studiu psychických jevů. V diskusi koncipovaný pohled na psychiku sice nedoceňoval její sociální, kulturní a historickou podmíněnost (v centru pozornosti byl tehdy zejména vztah psychického a fyziologického), ale byl nutným předpokladem pro dosažení kvalitativně vyšší úrovně v marxistickém chápání psychiky. Společným jmenovatelem kvalitativních proměn, které prohlubují vědecké poznání a jsou nezbytnými články hledání adekvátních nástrojů poznávání podstaty jevů, je orientace nejen na předivo vazeb, ale také na metody studia funkčních a strukturálních zákonitostí psychického. Tyto zákonitosti se na jednotlivých stupních psychického vývoje buďto zjevně projevují, nebo lze na ně z vnějších projevů usuzovat. Koncentrovaným výrazem přínosu kvalitativních proměn, které jsou součástí vývoje a zdokonalování marxistického přístupu ke studiu psychických jevů, je formulace jednotlivých principů, ať už specificky psychologických, nebo majících obecnou platnost v dialektické metodologii poznání.

V intencích této nové reflexe předmětu psychologie, ustavené diskusí v sovětské psychologii, konstituuje se i u nás marxistické pojetí psychiky a psychologie jakožto vědního oboru, navazující na pokrokové myšlenky českých filozofů, psychologů, lékařů a pedagogů. Uznání psychologie jako samostatného vědního oboru se pozitivně odrazilo i v jejím materiálně organizačním zabezpečení — jsou např. zřízeny samostatné katedry psychologie a zavedeno jednooborové studium psychologie na filozofických fakultách.

Casopis Československá psychologie začíná vycházet v době, kdy je v rámci ČSAV založena řada odborných časopisů. V ČSSR nebyl zcela prvním psychologickým časopisem. Kromě toho, že psychologické články otiskovala „Česká mysl“, která byla založena v r. 1900 a redigována filozofem a psychologem Františkem Krejčím, vycházel v Brně v letech 1935–1950 časopis „Psychologie“ (zprvu redigovaný M. Rostoharem, později V. Chmelařem), který zveřejňoval odborné studie zejména brněnských psychologů. Na Slovensku vycházely po válce dva časopisy, a to v letech 1946–1949 v Turčanském Martině „Psychologický zborník“ (redigovaný A. Jurovským) a v letech 1953–1954 byl v Bratislavě vydáván pod vedením T. Pardela „Psychologický časopis“.

V letech 1957–1964 časopis Československá psychologie vychází čtvrtletně, od r. 1965 je vydáván šestkrát do roka. Byl založen jako publikační orgán pro psychologickou teorii a praxi s celostátní působností a toto své základní poslání plní po celou dobu svého trvání. Jeho obsah odrážel i odráží rozvoj psychologické teorie a její verifikaci praxí a je historicky spjat s událostmi usměrňujícími vývoj naší společnosti k rozvinutému socialismu.

Za dobu svého trvání byla redakční rada časopisu vedena čtyřmi redaktory, kteří více či méně ovlivňovali koncepci časopisu. Ve funkci vedoucího redaktora byl v letech 1957–1964 Jan Doležal. Od r. 1965 do r. 1971 vedl časopis Vladimír Tardy, v letech 1972–1978 Josef Linhart a od r. 1979 je časopis řízen redakční radou pod vedením Miloslava Kodýma.

Koncepcie časopisu byla zpočátku ovlivněna především charakterem vývoje poválečné psychologie u nás, založením a rozvojem badatelských pedagogických a psychologických základen s odborným zaměřením a zájmy jednotlivých autorů; postupně však stále více odrážela úsilí KSČ o zefektivnění vědecké činnosti, její orientaci na potřeby praxe a plnění úkolů politicko-výchovných. Z hlediska základních koncepčních tendencí, jak se odrážely především v teoretických a metodologických statích a statích založených na experimentálním a empirickém výzkumu, lze rozlišit ve vývoji časopisu několik etap.

První ročníky časopisu jsou zaměřeny na plnění dvou základních úkolů, které byly redakční radou vytyčeny při jeho založení. Jeden z nich měl dlouhodobější charakter a byl orientovaný na soustavné propracovávání psychologických poznatků v socialistické praxi a v souvislosti s tím i na „vymezení základních úkolů psychologické teorie a praxe a prověření používaných metod“ (prohlášení redakční rady z r. 1957), druhý se týkal ujasňování fyziologické interpretace psychických jevů a tematicky tedy navazoval na sovětskou diskusi o vztahu psychického a fyziologického.

Na sklonku padesátých let dochází v teorii k překonání jednostranného redukcionismu Pavlovova typu, uplatňovaného dosud při výkladu psychických jevů. Anochinův model akceptoru činnosti a zpětné vazby (1955) vnáší do psychologie nový model výkladu psychického dění překonávající paradigma, z něhož vycházel I. P. Pavlov. Nutno podotknout, že nový přístup je dobře slučitelný

s paradigmatem černé schránky, obsaženým v kybernetickém přístupu ke studiu jevů, který se v této době rychle rozvíjel. Záslouhou časopisu (viz Československá psychologie 1961) jsou s tímto novým přístupem seznámeni psychologové i u nás. Odklon od pavlovovské interpretace psychického dění byl vyvolán též diskusí o sociální podmíněnosti psychického, která proběhla mezi českými filozofy a psychology v letech 1959–1962. Ve snaze blíže seznámit čtenáře s touto novou orientací si redakce Československé psychologie vyžádala u prof. Kuzmina zásadní stať o teoretických východiscích a úkolech sociální psychologie.

Diskuse v SSSR, mající jako ústřední téma vztah fyziologického a psychického, se v ČSSR projevila i v tom, že pod jejím vlivem byli do redakční rady našeho časopisu — hned od jeho založení — jmenováni přední čeští fyziologové. (Členem redakční rady byl též představitel pedagogiky, což bylo motivováno snahou o bezprostřední napojení na připravovaný vědecký úkol, týkající se přestavby našeho školství, který měl být od r. 1958 řešen za účasti psychologů jako první úkol akademického charakteru.)

Z hlediska teoretické orientace je redakční radou prosazován koncept činnosti, který je v té době přijat progresivní částí psychologů jako vhodné východisko pro studium psychických jevů, i pro aplikaci psychologických poznatků v praxi. Pojetí činnosti je úzce spjato s myšlenkou, že psychika se v činnosti rozvíjí a vyvíjí. Mechanismus činnosti v československé psychologii v té době není znám, výstavba psychických morfémů v závislosti na činnostním zprostředkování zůstává neobjasněna. Z hlediska přínosu psychologických poznatků do praxe se však kategorie činnosti, jakožto východisko studia psychických jevů, ukázala být velmi užitečnou (na tyto otázky byl mimochodem již orientován první sjezd psychologů v roce 1961).

Hlavní statě zveřejněné v Československé psychologii v tomto období jsou převážně výrazem odborných zájmů jejich autorů. Nemají zpravidla bezprostřední návaznost na jednotný výzkumný program, ale v jisté míře reagují na pavlovovsky orientovanou psychologii. V rubrice „Předběžná a metodická sdělení“ se objevují pro tuto etapu charakteristické informace o tématech zpracovávaných v nově vznikajících pavlovovských laboratořích — „komorách“ — a jejich přístrojovém vybavení, o fyziologických interpretacích základních psychických jevů ap.

Obsahová analýza článků ze šedesátých let prokázala, že — kromě modelů převzatých z Pavlova učení a obecně filozofických tezí, zakládajících materialistickou koncepci psychiky — za nejrozšířenější tezi marxistické psychologie byla shledána Rubinštejnova monistická koncepce determinace psychických jevů. V souvislosti s preferencí přírodovědecky orientované metodologie se v psychologii té doby uplatňuje také atomistický přístup.

Upevnění společenského postavení psychologie jako samostatného vědního oboru umožnilo rozšířit časopis Československá psychologie (od r. 1965 vychází šest čísel ročně), založit speciální časopis při Rektorátu UK orientovaný na otázky psychologie práce — „Psychologie v ekonomické praxi“. Tato fáze šedesátých let odráží snahu psychologů reagovat ve své práci na závěry XII. sjezdu KSČ zdůrazňující potřebu zapojení vědy do budování socialismu u nás. Tuto potřebu akcentuje i dokument ideologické komise ÚV KSČ „O naléhavých úkolech československé psychologie“ z r. 1966, stimulující formování poznatkové základny do ucelených soustav v rámci jednotlivých teoretických disciplín a v závislosti

na nich se vytvářejících speciálních soustav teoretických poznatků, zakládajících jednotlivé aplikační obory psychologie.

Krizové období kolem roku 1968 se promítlo i do časopisu *Československá psychologie*. Časopis v těch letech přináší sice informace o širokém spektru psychologické produkce, ale postrádá koncepční orientaci. Většina statí je buď výrazem pracovní orientace na psychologických pracovištích, ustavených na konci padesátých a začátku šedesátých let, nebo přináší informace o výzkumech provedených v rámci kandidátských disertací, příp. o teoretických podkladech studovaného problému. Vedle myšlenkově bohatých, marxisticky dobře fundovaných příspěvků jsou publikovány i statě, v nichž jsou čtenáři informováni (ne vždy dostatečně kriticky) o řadě konceptuálních modelů, tezí a hypotéz světové nemarxistické tvorby, celkově však chybělo rozpracování ideologických otázek a marxistických metodologických přístupů.

Zásadnější obrat ke koncepční práci redakce nastává v sedmdesátých letech, po roce 1971, v němž oddělení školství a vědy ÚV KSČ vydává dva základní dokumenty, prostřednictvím nichž kriticky hodnotí krizová léta a jejich dopad ve společenských vědách, a tedy i v psychologii („Nástin kritické analýzy společenských věd“), a nastiňuje perspektivy dalšího vývoje výzkumné orientace a tím i překonání krizových let („Aktuální problémy a některé tendence vývoje základního výzkumu“). V důsledku těchto dokumentů se časopis zaměřil hlavně na odhalení ideově politických zdrojů pravicového oportunistu a revizionismu. K jednotnější koncepci časopisu přispívá též i skutečnost, že Psychologický ústav ČSAV má v té době již za sebou pět let činnosti a tudíž i dobré předpoklady pro plnění svých specifických úkolů vůči redakci.

Časopis v té době odráží snahu předních československých psychologů upřesnit představy o základních psychologických kategoriích a tím prohloubit marxisticko-leninskou metodologii studia psychických jevů, jak to jako naléhavý úkol vyplynulo z celostátního semináře pedagogů a psychologů – komunistů pořádaného z iniciativy ÚV KSČ a prezidia ČSAV v říjnu r. 1972. Pod vlivem Leonťjevových prací věnovaných psychologické interpretaci pojmu činnost, byl tento pojem upřesněn i v naší psychologii. Podle tohoto pojetí má činnostní vazba subjektu na prostředí význam pro formování jednotlivých psychických morfémů, tzn. že do popředí se dostávají tzv. motorické teorie vzniku a formování představ a pojmů a mechanismus interiorizace jakožto výkladový princip vzniku postojových vlastností osobnosti. Pojem interiorizace je do české psychologie převzat částečně z prací Piagetových, ale zvláště od Vygotského a na něho navazujícího Leonťjeva. České překlady základních prací těchto vynikajících osobností zpřístupnily jejich dílo široké čtenářské obci a značně přispěly k jeho popularizaci.

Výše uvedený příklad ukazuje, že časopis se značně přičinil o rozšíření interpretace gnozeologického základu soustavy psychologických kategorií (jde především o kategorii odrazu a její vývoj, o vzájemné vztahy mezi odrazem a znakem, činností a odrazem aj.).

Časopis začal též přinášet řadu informací o fundovaně založených empirických výzkumech zabývajících se psychickými jevy nejen v obecné rovině, ale také v závislosti na specifických znacích naší populace. Pro tyto výzkumy je charakteristické jak začlenění řešených problémů do kontextu marxistických psychologických konceptů, tak i skutečnost, že se většinou jedná o původní projekty, využívající moderních statistických metod k vyhodnocování dat. V inter-

pretaci nálezů jsou zpravidla reflektovány zvláštnosti a specifické znaky zkoumané populace, mající vliv na charakteristické znaky, příp. i dynamiku zkoumaného jevu. K nejstarším výzkumům tohoto druhu patří výzkum psychických stavů (bdění, spánek) a projevů chování malého dítěte-kojence, o němž se na stránkách časopisu referuje od r. 1971. Obsažné informace přináší časopis též o výzkumech zájmové struktury osobnosti, o variantách temperamentu, o kontextových teoriích vlastností osobnosti ap.

V druhé polovině 70. let jsou zveřejňovány studie o odolnosti vůči stressovým situacím, vypracované v laboratořích Výzkumného ústavu psychiatrického, a dále informace o výsledcích longitudinálně založených výzkumů sociálních interakcí dětí s rodiči a o výzkumech morálního vývoje, prováděných v Psychologickém ústavu ČSAV. Kromě těchto výzkumů se časopis zabývá řadou dílčích výzkumů orientovaných např. na zjištění psychodiagnostických a psychometrických vlastností používaných metod apod.

Ve srovnání s obdobím sedmdesátých let se časopis Československá psychologie v osmdesátých letech ještě více koncentruje na výsledky psychologického výzkumu SPZV, a to v nové vazbě na společenskou praxi. V tomto období je řízen redakční radou, jejíž činnost je koncepčně ovlivňována dokumentem „Jednotný program společenských věd po XV. sjezdu KSČ“, který pro psychologii v roce 1976 rozpracovalo kolegium pedagogiky-psychologie ČSAV a schválilo prezidium ČSAV, a dokumentem „Vytváření cyklu základní výzkum-aplikovaný výzkum—praxe v pedagogických a psychologických vědách“ (1978). Myšlenky těchto dokumentů se odrazily v programovém prohlášení redakční rady z roku 1980, které reflektuje jak dlouhodobé, tak i aktuální úkoly společenských věd, a tedy i psychologie, v období rozvinutého socialismu. Redakční rada akcentuje větší měrou výchovné poslání časopisu. Orientuje čtenáře v ústředních teoretických otázkách současné psychologie, kterým věnuje řadu syntetických a interdisciplinárně orientovaných studií a dbá, aby se stati přispívající k řešení problémů praxe opíraly o marxistická teoretická východiska. Systematicky informuje o plánech, průběhu a výsledcích badatelského úsilí psychologů v této oblasti základního a aplikovaného výzkumu. Pohotově reaguje, především formou úvodníků, na události celospolečenského politického charakteru.

Výsledky obsahové analýzy základních článků a předběžných metodických sdělení nasvědčují tomu, že trvá orientace na otázku kategoriálního systému psychologických pojmů; zvláštní pozornost je věnována kategorii „sociální styk“ (obščeniye) a jejímu vztahu k pojmu činnost a k pojmu komunikace, vztahu mezi individuálním a společenským vědomím apod.

Časopis systematicky přináší informace o výzkumu prováděném v rámci SPZV, který je koncipován v souladu s dokumentem vypracovaným kolegiem pedagogiky-psychologie ČSAV v roce 1981 — „Stav a perspektivy rozvoje psychologických věd v ČSSR“. V tomto období vzniká vedle teoretických studií též řada úkolů empirické povahy. Referáty o nich mají na stránkách časopisu mimo obvyklých článků formu stručných výtahů ze sdělení na seminářích pořádaných za účelem optimálního plnění úkolů psychologického výzkumu (viz sdělení z liblických seminářů o výsledcích SPZV). Forma publikace i diskusí z liblických seminářů je odrazem úsilí redakční rady hledat účinné metody sepětí praxe a vědy a tuto orientaci vědy na praxi prosazovat též u široké psychologické obce.

V oblasti empirického a teoretického výzkumu byla v tomto období provedena zejména syntéza teorií kreativity, vypracována klasifikace druhů učení a interakční koncepce osobnosti: interdisciplinárně byly pojaty články zejména z oblasti psychologie umění a psychologie životního prostředí.

Značnou pozornost věnoval časopis též dějinám české psychologie (první článek vyšel v roce 1980 a od té doby jich bylo publikováno již sedm); návaznost na tradice je přitom chápána jako základní předpoklad pro adekvátní začlenění psychologie do komplexu psychologického bádání v zemích RVHP.

Kromě teoretické a metodologické orientace a informovanosti o stávajících výzkumech poskytuje časopis psychologům i prostor pro diskusi o aktuálních teoretických problémech, metodologických otázkách a o otázkách souvisejících s uplatněním psychologie v praxi; mnohé z nich redakční rada sama iniciuje. Rubrika *Diskuse* byla otevřena v roce 1961. Tento počín byl do značné míry vyprovokován skutečností, že stať o problematice vůle, zveřejněná v roce 1960, vyvolala mimořádně živou odezvu (první tři příspěvky diskusního charakteru byly publikovány v rámci rubriky *Hlavních článků* již v roce 1960). Nejvíce diskusních statí bylo věnováno uplatnění psychologie v jednotlivých oblastech společenské praxe. Příspěvky na toto téma, otištěné v letech 1957–1962, se většinou zabývají různými koncepcemi začlenění psychologa do pracovního týmu, příp. vymezením oblasti psychologovy kompetence na různých typech pracovišť. I v posledních třech letech je věnována pozornost zkušenostem s uplatňováním psychologie ve společenské praxi a nezdá se, že by předkládány náměty, jak předcházet nežádoucím problémům a jevům, které vznikají v interakci psychologa s jinými profesemi. Řešení těchto problémů vyvolává často i otázky týkající se vhodnosti přípravy psychologů. Vzhledem k tomu, že k výuce psychologie se vyjadřují i odborníci z lékařských kruhů, vyskytují se v těchto diskusích značně odlišné představy o přípravě budoucích psychologů. Výměna názorů na náplň výuky psychologů jako otevřený problém pokračuje i nadále.

Další z nejvíce diskutovaných otázek je vhodnost aplikace statistických metod při zpracovávání dat získaných v psychologickém výzkumu. Otázky explikace psychických jevů byly diskutovány jen sporadicky, nejvíce však v šedesátých letech (problematika vůle — pět příspěvků, fyziologické mechanismy paměti — tři příspěvky). Z pozice metateorie byla vedena diskuse o charakteru psychologického jazyka a o povaze psychologické terminologie. V tomto období byly předmětem diskuse též diagnostické metody používané v klinické praxi.

Od založení časopisu se věnuje nemalá pozornost *recenzím* knižních publikací. První čtyři ročníky kromě recenzí též systematicky přinášejí základní informace o obsahu odborných časopisů vycházejících zejména v socialistických zemích (v pozdějších ročnících je referováno o těchto časopisech jen výběrově). Do roku 1972 přinášel časopis o knihách jednak recenze (kritické hodnocení přínosu dané práce), jednak — pod záhlavím „referáty“ — stručné informace, které pouze seznamovaly čtenáře s obsahem publikace a nečinily si nárok na kritické zhodnocení. Jednotlivé ročníky časopisu obsahují různý počet recenzí; např. v roce 1962 bylo otištěno pouze 11 recenzí, zatímco v roce 1979 to bylo 122 recenzí. Nižší počet recenzí byl způsoben převážně přednostním zařazením důležitějších článků (jako tomu bylo třeba v případě referátů z *Psychologických dnů* nebo z psychologického sjezdu).

Krizová léta (1968–1971) se projevila i v této rubrice, a to převážně tím, že uvedené ročníky téměř vůbec nepřinášejí recenze sovětských publikací. Tak v roce 1968 je z 32 recenzí pouze jediná věnována sovětské práci, v roce 1969 bylo recenzováno 37 publikací, ale z toho opět pouze jedna od sovětských autorů, ročník 1970 přináší ze 72 recenzí pouze tři recenze sovětských prací.

Tematická analýza recenzovaných knih v 70. a 80. letech ukazuje, že jejich výběr není dán jen odborným zájmem českých a slovenských psychologů, ale je dokladem hlubšího sepětí československé psychologie s psychologii socialistických zemí, zejména v SSSR.

Časopis informuje čtenáře i o psychologickém dění, zejména o konferencích a seminářích, a o stavbě a poslání psychologických pracovišť (nejen u nás, ale také v zahraničí, zvláště v zemích RVHP) v rubrice *Psychologie u nás a v zahraničí*. Tyto informace pocházejí z pera účastníků konferencí nebo návštěvníků příslušných pracovišť a jsou proto psány pod vlivem osobních dojmů.

Do rámce této rubriky spadají i zprávy o významných životních jubileích, příp. úmrtích předních českých a slovenských psychologů. Časopis těmto výročím věnuje značnou pozornost. V článcích tohoto typu je zpravidla zevrubně zhodnocen význam příslušné osobnosti pro rozvoj určité psychologické disciplíny, resp. psychologie jako celku.

Z formálního hlediska má časopis *tematickou strukturu*, která byla pod vlivem zkušenosti postupně upravována. Zatímco čísla ročníku 1957 byla členěna do šesti rubrik (1 - Statě, 2 - Metodická sdělení 3 - Referáty a recenze, 4 - Přehled časopisů, 5 - Konference a 6 - Psychologie u nás a jinde. Drobné zprávy), od roku 1958 má časopis již osm rubrik (objevuje se samostatná rubrika „Psychologie u nás a jinde“ a původní čtvrtá a pátá rubrika byly spolu s „Drobnými zprávami“ sloučeny v jedinou rubriku „Zprávy“). Od r. 1961 byla vyčleněna samostatná rubrika „Diskuse“; o deset let později (1971) byla ustavena rubrika „Referáty“, do níž byly zařazeny články zpracovávané kompilačním způsobem nebo obsahující literární přehled zkoumaného problému. Původní třetí rubrika byla tedy rozdělena do dvou samostatných rubrik, přičemž došlo i ke změně náplně. Některé ročníky obsahují také jednorázově zavedenou monotematickou rubriku uvádějící informace o referátech z určitého pracovního zasedání.

Tematická přestavba, která byla zahájena na sklonku 70. let, vede k detailnějšímu členění rubrik uveřejňujících sdělení o výsledcích výzkumu a vědecko-výzkumné činnosti. Vznikají také nové rubriky (např. „Teoretické stati“, „Přehledové studie“, „Empirický a experimentální výzkum“, „Historie psychologie“, „Na pomoc praxi“ a jiné), odrážející značně široké spektrum psychologické produkce. Jednotlivé ročníky časopisu obsahují též variabilní rubriky, které jsou redakční radou zaváděny podle povahy příspěvků. Tato skutečnost dovoluje v rámci bilancování konstatovat, že v průběhu více než čtvrtstoletého vývoje se z časopisu stala solidní základna pro šíření psychologických poznatků, která sice není z hlediska oborů a tematických okruhů rovnoměrně vybudována, ale v zásadě dobře odráží jednotlivé oblasti psychologické tvorby.

Náš časopis, který reprezentuje československou psychologickou tvorbu ve světě, vstupuje do čtvrtého decenia svého trvání. V něm oslavíme významná výročí světově známých průkopníků naší vědy – čtyřsté výročí narození Jana Amose Komenského (1992) a dvousté výročí narození Jana Evangelisty Purkyně

(1987) — a sté výročí narození vynikajících osobností mladšího období dějin české psychologie — Václava Příhody (1989) a Viléma Chmelaře (1992).

Časopis jubuluje v roce XVII. sjezdu KSČ, jehož závěry zavazují i nás, psychology, k mobilizaci všech sil ve prospěch dalšího rozvoje naší socialistické vlasti. Význam našeho podílu vystupuje v souvislosti s důrazem na člověka jako nejdůležitější článek dalšího vývoje a tomu odpovídajícimu zaměření na metody a styl práce s lidmi a tvorbu psychologicky vhodné atmosféry pro rozvoj jejich iniciativy a aktivity.

Přejeme našemu časopisu, aby v duchu svého programového prohlášení i nadále důsledně plnil své poslání, plně se angažoval při řešení aktuálních otázek praxe, orientoval čtenáře v ústředních teoretických a metodologických otázkách současné psychologie, pohotově přinášel informace o výsledcích psychologického zkoumání a byl progresivní diskusní tribunou hledání nových cest k poznávání podstaty psychických jevů.

Redakční rada